

10. Prava intelektualne svojine i licenciranje FOSS-a

Računarski softveri su u današnje vreme zaštićeni zakonima o autorskim pravima, kroz međunarodne sporazume o zaštiti autorskih prava, koje podržava većina vlada država na svetu (engl. "Copyright").

Formati obaveštavanja o autorskim pravima i pravima kopiranja softvera:

- Copyright godina(e) ime(na) nosioca autorskog prava i prava kopiranja,
- © godina(e) ime(na) nosioca autorskog prava i prava kopiranja.

Prava i mogućnosti nosilaca autorskih prava su:

- mogućnost da kopiraju softver u bilo kojoj formi,
- mogućnost da prodaju softver i njegove kopije,
- prikažu softver u javnosti,
- kreiraju izvedena dela/softvere,
- dodele ili prodaju navedena prava nekom drugom.

Zaštita autorskih prava u oblasti računarskog softvera sprečava bilo koga da bez dozvole nosilaca autorskih prava sa kodom iz nečijeg softvera uradi:

- koristi ili prodaje softver,
- koristi delove koda ili celokupan izvorni kod softvera,
- koristi kod i njegove delove kao osnovu za kreiranje novih softvera,
- objavljuje listing izvornog koda na Internet-u ili u štampanom obliku.

Nosilac autorskih prava može preneti celokupna ili ekskluzivna prava drugom licu ili organizaciji koja tada postaje nosilac autorskih prava.

U oblasti FOSS softvera je definisan pravni mehanizam kojim se obezbeđuju određena ekskluzivna prava autorima originalnog softvera. Korišćenje i distribucija softvera se reguliše pravnim mehanizmom koji se naziva softverska licenca. Korisnik licence ima pravo na korišćenje jedne ili više kopija softvera. Pored toga, licencom je utvrđen način i ostali uslovi korišćenja softvera.

Softverske licence se dele u dve kategorije: vlasničke licence i slobodne licence.

Vlasničke licence podrazumevaju da korisnik može da koristi jednu ili više kopija softvera od strane proizvođača koji zadržava sva prava vlasništva nad svakom kopijom. Korisnik dobija mali deo strogo definisanih prava i karakteristično je da je u ovoj vrsti licence navedeno puno uslova pod kojima je korišćenje softvera zabranjeno. Krajnji korisnik mora prihvatiti sve uslove navedene u licenci i nije mu dozvoljeno da koristi softver ukoliko ne prihvati sve uslove licence.

Kod slobodne licence se pravo vlasništva nad kopijom softvera prenosi na krajnjeg korisnika, kome je dozvoljeno korišćenje softvera bez prihvatanja uslova iz licence. Krajnji korisnik je obavezan da prihvati uslove i da ih se pridržava ukoliko želi da koristi dodatna prava iz licence.

Licence otvorenog koda se dele u dve grupe:

- licence koje imaju za cilj da sačuvaju slobodu i otvorenost samog softvera ("Copyleft" licence) i
- licence čiji je cilj da daju slobodu korisnicima softvera ("Permissive" licence).

Najčešće korištene licence iz oblasti FOSS softvera: GPL 48%, LGPL 23%, BSD 14%, Apache Licence 6%, MIT 5%, a sve ostale su zastupljene sa 4% ukupno (Eclipse Public Licence, Mozilla Public Licence, CDDL itd.).